

ІНФЛЯЦІЙНИЙ РИЗИК І ЙОГО ВІДОБРАЖЕННЯ У ФІНАНСОВІЙ ЗВІТНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ

Серед ризиків, притаманних економіці України, слід виділити інфляційний ризик, оскільки він має вплив на всі сфери господарської діяльності. Інфляційний ризик — це ризик, який характеризується підвищенням цін на товари, роботи та послуги, і, відповідно, зниженням купівельної спроможності. Дослідження показали, що на сьогодні не визначено порядку відображення даного ризику у фінансових звітах звітного періоду, що позбавляє можливості оперативного та стратегічного управління підприємством.

При здійсненні операційної діяльності виробничих підприємств інфляційний ризик може проявлятися у вигляді зростання собівартості товарів, робіт, послуг, що зумовлюється зростанням: витрат на собівартість сировини та матеріалів; розміру заробітної плати працівників задіяних у виробництві або у процесі надання послуг у частині проведеної індексації; транспортних витрат; тарифів за комунальні послуги, орендної плати. У фінансовій та інвестиційній діяльності — це, наприклад, ризик зростання відсоткової ставки, тощо.

Дослідження нормативно-правової бази свідчать, що порядок коригування собівартості реалізованої продукції (робіт, послуг) та товарів передбачено п. 13 П(С)БО 22 «Вплив інфляції». Скоригована собівартість виготовленої продукції (робіт, послуг) визначається шляхом додавання скоригованої вартості залишку незавершеного виробництва на початок року до скоригованої суми витрат на виробництво за рік і вирахування скоригованої вартості залишку незавершеного виробництва на кінець року. Однак, згідно із вище зазначеним стандартом, у фінансовій звітності розкриття інформації про таке коригування не передбачено. Також, не передбачається відображення впливу даного фактора у фінансовій звітності згідно з П(С)БО 3 «Звіт про фінансові результати», що позбавляє можливості користувачів фінансової інформації оцінити ефективність операційної діяльності підприємства. Оскільки інфляція спричиняє зниження купівельної спроможності грошей, то вплив інфляції доцільно відобразити у статті ви-

трат. Тому пропонується у даному звіті додати рядок 095 «Результат впливу інфляційних коливань». При цьому визначений фінансовий результат від операційної діяльності враховуватиме фактор інфляції, що дозволить без додаткових розрахунків об'єктивно оцінити результати операційної діяльності підприємства за звітний період.

Одним із проявів впливу інфляційного ризику на фінансову та інвестиційну діяльність є його взаємозв'язок із відсотковим ризиком, тому що, зазвичай, відсоткові ставки зростають разом з інфляцією, що знижує вартість вкладених інвестицій. Так, наприклад, з метою компенсації втрати купівельної спроможності, кредиторі підвищуватимуть розмір відсоткової ставки, що підвищить ризик зростання терміну окупності інвестицій. Тому перед прийняттям рішення щодо реалізації інвестиційного проекту керівництвом підприємства оцінює майбутню вартість інвестиційного проекту, яка розраховується за формулою:

$$MB_{in} = PB_{in} \times (1 + VC)^t, \quad (1)$$

де MB — майбутня вартість інвестиційного проекту (сума, яка буде отримана через t період); PB_{in} — поточна вартість інвестиційного проекту; VC — відсоткова ставка або дохід; t — період інвестування.

Щоб оцінити ефективність здійснених капіталовкладень, необхідно визначити реальну відсоткову ставку, яка буде враховувати інфляційний ризик. При цьому, інфляційний ризик має враховувати майбутню економічну ситуацію країни, тобто бути прогнозованим. Реальна відсоткова ставка розраховується за формулою:

$$VC_{реал.} = \frac{1 + VC_{ном.}}{1 + i} - 1, \quad (2)$$

де $VC_{реал.}$ — реальна відсоткова ставка; $VC_{ном.}$ — номінальна відсоткова ставка; i — індекс інфляції.

Визначений ефект впливу інфляції має бути відображено у фінансовій звітності, і, зважаючи на те, що звітом про фінансові результати передбачено вписаний рядок 165 «Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті», а інфляція в Україні набула постійного явища, то відображення її впливу у фінансовій звітності теж має бути постійним.

Серед факторів негативного впливу інфляції на реалізацію інвестиційного проекту слід виділити невідповідність амортизаційних відрахувань зростаючому рівню цін, і, як наслідок, завищен-

ня бази оподаткування. Твердження щодо зменшення бази оподаткування доходу підприємства можна визначити, як економічний ефект обліку інфляційного ризику та необхідності відображення його результатів у фінансовій звітності підприємства.

Незважаючи на те, що п. 14 П(С)БО 22 «Вплив інфляції» передбачено відображення впливу інфляції на результати звичайної діяльності підприємства у вписаному рядку 165 «Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті». Однак, у стандартах, які безпосередньо регулюють порядок розкриття даної інформації у кожній із форм фінансової звітності, про відображення впливу інфляції на результати діяльності також нічого не зазначено. Така невідповідність свідчить про нехтування досліджуваного фактора ризику при формуванні звітів про результати діяльності підприємств, що в свою чергу, впливає на достовірність інформації про фінансовий стан суб'єкта господарювання за звітний і попередні періоди.

Отже, можна зробити висновок, що недосконалість нормативно-правової бази та підвищення вимог до інформативності фінансової звітності, зумовлюють необхідність дослідження впливу інфляційних ризиків на всі сфери господарської діяльності підприємства в подальшому та визначення методики їх відображення у фінансовій звітності у розрізі окремих видів діяльності.

*Лисенко Н. М.,
канд. екон.наук, професор
кафедри обліку підприємницької діяльності,
ДВНЗ «Київський національний економічний університет
імені Вадима Гетьмана»*

ОБЛІК ЗА ЛІЦЕНЗОВАНИМИ ВИДАМИ ДІЯЛЬНОСТІ У СФЕРІ ТЕПЛОПОСТАЧАННЯ: ПРОБЛЕМИ І ШЛЯХИ ЇХ ВИРІШЕННЯ

Протягом останніх років реформування житлово-комунального господарства України внесено низку змін в законодавство [1—4] щодо державного регулювання і управління діяльністю суб'єктів природних монополій, у т.ч. у сфері теплопостачання. Серед цих змін важливе місце належить чотирьом постановам Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері комунальних послуг (Нацкомпослуг) і, зокрема:

— Про затвердження Ліцензійних умов провадження господарської діяльності з виробництва теплової енергії (крім діяльно-